

## Historia Głębokiego do XX w.

### Kalendarium:

- Epoka kamienia gładzonego( neolit) - ok. 4500 do 1700 p.n.e.- czas przejścia od myślistwa i zbieractwa do gospodarki produkcyjnej opartej na rolnictwie i hodowli - znaleziono z tego okresu nieco ceramiki i toporków kamiennych
- Epoka późnego brązu –1000-650 p.n.e. - pierwsze osady.
- Wczesne średniowiecze XI-XIIw. – pojedyncze znaleziska archeologiczne
- Dokument z 1266r. o przekazaniu Bezrzecza i połowy wsi Głębokie Fundacji Mariańskiej przez księcia Barnima. Książę był fundatorem nieistniejącego już kościoła Mariackiego.(vide: ul. Mariacka, ślady łuków ceglanych po zabudowaniach kolejalnych w zaułku przy Staromłyńskiej, domki profesorskie, zachowane ryciny i stojący na miejscu kościoła budynek IX Liceum Ogólnokształcącego).
- Dokument z 1418r. zezwalający na odprowadzenie wody z jeziora do Osówki dla polepszenia działających na strumieniu młynów.
- Zapis z 1527 r. z którego wynika, że wieś Głębokie – jej zabudowanie przestały istnieć. Przekazy ustne mówią, że w jeziorze utonęło miasto i czasami słychać z jego głębin dochodzący głos dzwonów)...
- 1590 r. Głębokie przechodzi w posiadanie rodziny Ramin i pozostaje w jej rękach do końca II wojny światowej.

Przełom XIX i XX w. - jezioro i piękny las sosnowy jest celem pieszych wycieczek mieszkańców Szczecina, dookoła Głębokiego biegnie szlak spacerowy, nad jeziorem od 1896 r. działa restauracja Glambecksee z werandami i wielopoziomowymi tarasami , w 1889 r. powstaje leśniczówka przy ul. Miodowej.



*Restauracja Glambecksee*

## Historia Głębokiego XX w.

Początek XX w. – nadburmistrzem Szczecina zostaje Friedrich Ackerman, który między innymi zabiega o powiększenia terenów miasta z przeznaczeniem ich na funkcje mieszkaniowe i rekreacyjne. Jego współpracownik na stanowisku architekta miejskiego Karl Weishaupt (następca W. Meyera-Schwartau twórcy Cmentarza-Ogrodu), tworzy koncepcję układu ciągów zieleni miejskiej włączonych w zespoły leśno-parkowe, dostępne z centrum miasta.

Barnim von Ramin, podobnie jak w końcu XIXw. Quistorp, który utworzył osiedle willowe Westend dla lepiej uposażonych klientów, zdecydował się, w porozumieniu z władzami miasta na przeznaczenie części ziemi na inwestycje budowlane.

Magistrat, w obliczu kryzysu bankowego w 1931 r., podpisuje umowę o współpracy z Raminem i gminą Bezrzecze, na której terenie leżało Głębokie. Porozumienie przewidywało, że osiedle powstanie na terenie gminy Bezrzecze ale prawnym następcą będzie Szczecin, który będzie miał uprawnienia i decyzyjność w zakresie kształtowania urbanistycznego osiedla.

W latach 30-tych powołana zostaje spółka, która sprzedaje tereny Raminów na północno-wschodnim brzegu jeziora, na szerokości do drogi do Tanowa.

Plan osiedla, nazwanego „Osiedle leśno-parkowe jezioro Głębokie”, nawiązujący do ówczesnych trendów urbanistycznych, opracował berliński architekt Heinrich Zeller.

Planowane osiedle miało być atrakcją Szczecina, porównywalną do osiedli położonych nad berlińskimi jeziorami. Głębokie miało przyciągać mieszkańców jak, modelowe miasto-ogród Hellerau koło Drezna, stworzone pod wpływem idei Miasta-ogrodu E. Howarda, angielskiego architekta i urbanisty.

Realizację osiedla podzielono na 4 etapy.

1 etap - obejmował owalny teren przyjeziorny z trzema ulicami: środkową Pogodną, (d.Hubertusweg), szer. 12m, przy jeziorze Majową,(Dianaweg), szer. 10m i najszerszą Jaworową,(Raminweg), szer. 17,5 gdzie przewidziano obsadzenia alejowe. Poprzeczną komunikację zapewniała ul. Sielska (Badensteig), ul. Piaszczysta, (Dachssteig) i ul. Kokosowa (Fasanensteig).

2 etap - obejmował ulice Jaworową i Pogodną od ul. Orzechowej (Rehsteig).

3 etap - tereny na północy jeziora

4 etap- teren po drugiej stronie drogi do Tanowa, w jego centrum miał się znajdować plac z budynkiem gminnym.

Na styku terenów 1 i 2 etapu zaprojektowano plac sportowy, szkołę, dalej cmentarz leśny i kaplicę.

Osiedle w krótkim czasie stało się prestiżowym miejscem zamieszkania, działki wykupywali przedsiębiorcy, kupcy, lekarze, prawnicy i przedstawiciele wolnych zawodów.

Budowano reprezentacyjne domy mieszkalne, domy letniskowe lub kolejną siedzibę rodziny.

W czasie 4 tygodni od zakupu obowiązywało wygrodenie terenu działki - gabaryt i wygląd ogrodzenia ustalano dla całości założenia i musiało umożliwiać wgląd do wnętrza parceli.

Szczegółowo określono parametry i estetykę budynków w charakterze domów wiejskich,(Landhaus) a towarzysząca zabudowa z miała zaspokajać tylko osobiste potrzeby mieszkańców. Można było zabudować do 40% powierzchni działki, budynkiem zasadniczym o wys. do 12m. Architektura w formie i zastosowanych materiałach miała być dostosowana harmonijnie do całości pierzeji ulicy.

Większość zabudowy powstała w czasie obowiązywania stylu narodowo-socjalistycznego. Budynki Głębokiego zazwyczaj mają skromną, prostą bryłę, dach przeważnie stromy dwu, cztero-spadowy o pokryciu ceramicznym w naturalnym kolorze. Zastosowano tynki szlachetne, okładziny ceramiczne na cokołach i w detalach takich jak ościeża okienne i drzwiowe, wykusze, narożniki. Popularnymi elementami uzupełniającymi były i są okiennice, szerokie drewniane okapy, deskowane szczyty, kute elementy w postaci krat, balustrad, witrażowe okna oraz odlewy w postaci reliefów i płaskorzeźb. Architektura budynków jest bardzo różnorodna, zdarzają się również budynki nawiązujące do przedwojennego modernizmu jak i skromne parterowe budynki letniskowe.

Domy sytuowane w głębi ogrodów, wyposażano w tarasy i balkony co stwarza do dziś atmosferę prywatności każdej posesji (za wyjątkiem tych, które uległy wtórnemu podziałowi).

Od 1937 r. obowiązywała reglamentacja stali i drewna, na które zapotrzebowanie ujmowane było w 4-letnim planie zapotrzebowania na materiały budowlane. W tym samym roku wyszedł przepis o budowie schronów.

Zakazana było wycinka zieleni leśnej bez pozwolenia władz Szczecina, ewentualne ubytki w drzewostanie musiały być uzupełniane wg przepisów gospodarki leśnej. Drzewa można było wyciąć tylko wtedy gdy uniemożliwiały wzniesienie budynku, a na 1 ar działki przypadało więcej niż 1 drzewo wysokopienne.

W 1939r. Głębokie stało się dzielnicą Szczecina. Wojna spowodowała, że nie zrealizowano 3 i 4 etapu budowy osiedla, nie powstały budynki użyteczności publicznej, nie przedłużono linii tramwajowej do ulicy Zegadłowicza i nie wykonano sieci kanalizacji – w związku z czym utwardzenia części ulic ograniczono do pasa bruku szer.3,0m.

W sierpniu 1944 r. na dzielnicę zrzucono 500 bomb zapalających, spłonęły wille przy ul. Jaworowej kryte strzechą.



*Domy przy ul. Jaworowej spalone w wyniku bombardowanie w 1944 r.*

W 1945r. na skrzyżowaniu ulic Kupeczyka, Zegadłowicza i Miodowej znajdował się punkt graniczny pomiędzy strefą sowiecką a terenem administrowanym przez Polaków, 4 października 1945r. dzielnica została przejęta przez Polskę, zamieszkała była wówczas przez 480 Niemców.

opracowała na podstawie materiałów źródłowych  
Iwona Trzaska

źródła:

Wikipedia

Tadeusz Białecki, Lucyna Turek-Kwiatkowska – Szczecin Stary i Nowy 1991

Bogdana Kozińska- OSIEDLE PARKOWO-LEŚNE „GŁĘBOKIE” w SZCZECINIE. Inwestorzy, architekci, urzędnicy. 2006

Marek Łuczak – Szczecin, Warszewo Osów Głębokie 2011

<http://www.miastaogrody.pl/>

fotografie – sedina.pl